

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

ЛЕДОВСЬКИЙ Павло Костянтинович - магістрант Київського міжнародного університету

УДК 342.5

Стаття посвячена актуальним вопросам деятельности Службы Безопасности Украины и ее органов. Рассмотрены основные проблемы функционирования органов государственной безопасности. Предложены пути совершенствования деятельности СБУ и решения насущных проблем в ее работе.

Ключові слова: безпека, загроза, забезпечення державної безпеки, безпекові органи, інформаційна загроза, національна свідомість.

На сьогоднішній день Служба безпеки України як ніколи зазнає тиск зовнішніх і внутрішніх загроз. Тому значущості набуває вирішення таких проблем її функціонування, як: неконкретизована сфера публічних відносин, що регулює СБУ, прогалини в законодавстві, відсутність довіри та підтримки громадян, нові види загроз тощо. Реформування СБУ до міжнародних стандартів є актуальним напрямом для наукових досліджень.

Служба безпеки України, як державний орган, виконує суспільні та державні завдання щодо забезпечення особистої безпеки як окремих громадян, допомоги в реалізації їх прав та інтересів, так і глобальних інтересів держави та соціуму, економічних, політичних, соціальних, інформаційних тощо. Також СБУ здійснює попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, терористичної і корупційної діяльності, організованої злочинності та інших про-

типравних дій, які створюють загрозу для важливих інтересів країни.

Діяльність Служби безпеки України та її органів, по-перше, носить превентивний характер, по-друге, спрямована на виявлення та припинення злочинної діяльності. Для досягнення завдань, поставлених перед нею, СБУ потребує модернізації у всіх аспектах своєї діяльності. Необхідний як новий підхід до визначення адміністративно-правового статусу органу в цілому та її працівників зокрема, так і оновлення методів, форм та засобів діяльності даного державного органу.

Європейський напрямок України, збільшення загроз її безпеці як внутрішнього, так і зовнішнього характеру, призвели до необхідності реформування та вдосконалення Служби безпеки України як одного з головних суб'єктів забезпечення державної безпеки. І прикладом для відтворення, безперечно, виступає Європейський Союз з його досвідом функціонування відповідних органів безпеки.

Водночас такі фактори, як підписання у березні 2014 року у Брюсселі політичної частини Угоди про асоціацію з Європейським союзом, досягнення домовленостей щодо наступних економічних кроків назустріч, поява нових та загострення наявних викликів і загроз державній безпеці зумовлюють актуальність подальшого дослідження конкретних шляхів вдосконалення та реформування діяльності СБ України.

Виконання поставлених завдань з модернізації СБУ проходить настільки повільно, що це може, певно, вважатися злочином проти українського суспільства.

А в цей час кількість прогалин у сфері національної безпеки дедалі збільшується. До проблем, які потрібно розв'язати у найближчому майбутньому, необхідно віднести, по-перше, конкретизацію сфери суспільних відносин, врегулювання яких покладається на Службу безпеки України. Наприклад, згідно зі статтею 1 Закону України «Про Службу безпеки України», СБУ є державним правоохоронним органом спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України [2]. Водночас визначення понять «державна безпека», «забезпечення державної безпеки», «суб'єкт забезпечення державної безпеки», «система забезпечення державної безпеки» не визначено в жодному нормативно-правовому акті України. Безперечно, ці терміни мають бути закріплені у чинному законодавстві.

Уточнення сфери суспільних відносин, що регулюються безпековими органами, допоможе побудувати необхідну законодавчу базу для уточнення компетенції СБУ, її відмінність від компетенції інших державних органів.

Також це уможливило б встановити статус СБУ як спеціального уповноваженого органу державної влади у сфері забезпечення державної безпеки. Служба безпеки України змогла б отримати повноваження координувати дії інших суб'єктів під час своєї професійної діяльності.

Така координація, на нашу думку, сприяла би здатності Служби безпеки України швидко та плідно реагувати на появу нових загроз та викликів та запобігти бюрократичним зволіканням в оперативній діяльності.

Одним з напрямів, на яких зосереджує свою діяльність СБУ, є боротьба з тероризмом.

У більшості країн світу ця проблема є першорядною. Завдяки планомірній роботі СБУ в цьому напрямку, Україна до цих пір не зазнала серйозних проявів класичного тероризму.

Але на сьогоднішній день в Україні посталала нова загроза, а саме – кібер-тероризм, що спрямований на підрив державності, засад суверенітету та знецінення патріотизму та національної гордості.

Ця загроза інформаційній безпеці України є новою проблемою для СБУ.

За весь період своєї незалежності Україна недооцінювала серйозність наслідків здійснення пропагандистського впливу на суспільну свідомість.

І тому поява інформаційних загроз в українському суспільстві стала несподівано серйозною.

У світовому інформаційному просторі поширюється викривлена, недостовірна інформація, спрямована на підрив національної свідомості, суверенітету України, пропаганду антидержавної діяльності та порушення територіальної цілісності України [4].

Діяльність СБУ у протистоянні інформаційним загрозам на сьогоднішній день потребує нового підходу для вирішення цієї проблеми, створення дієвої стратегії зупинення подібних загроз у майбутньому та розробленні спільного із іншими державними органами напряму діяльності.

Боротьбі з інформаційними загрозами повинно присвячуватись більше часу, досліджень, коштів та уваги з боку держави, адже кібер-тероризм розвивається разом із злетом новітніх технологій.

Робота Служби безпеки України на цьому напрямку включає в себе і кібернетичні засоби протидії, відслідковування злочинців у кіберпросторі та знаходження їх у реальному просторі. До речі, ця діяльність Служби безпеки України має свою специфіку, а саме – вимагає у більшості випадків порушення права на приватність.

Нагадаємо, що оперативно-розшукові заходи можна застосовувати, коли йдеться про тяжкі та особливо тяжкі злочини. Але чи не є тяжким злочином інформаційний тероризм, що направлений на понівечення державності?

З огляду на сучасність, коли інформаційні атаки на Україну йдуть постійно, підбивається державний суверенітет, цілісність держави, змінюється свідомість укра-

їнського народу, підмінюються моральні цінності, вважаємо важливим закріпити на законодавчому рівні легітимність отримання конфіденційної інформації Служби безпеки України в чітко обумовлених випадках.

Щодо підвищення рівня довіри суспільства до безпекових органів держави, то ця проблема також є вельми актуальною, оскільки підтримка населення та його допомога органам забезпечення державної безпеки – є безцінною. Але традиційна недовіра до правоохоронних органів стає на заваді успішного виконання безпековими органами їх повноважень.

Для профілактики та зменшення негативного становлення населення до органів безпеки необхідно проводити агітаційно-роз'яснювальну роботу. Це сприятиме сприйняттю суспільством безпекових органів у позитивному світлі, як помічників і захисників, та спонукатиме соціум до виконання його громадського обов'язку.

Ми вважаємо необхідним підняти рівень прозорості у діяльності СБУ- видавати докладні звіти про виконану роботу, використання її фінансування, зробити постійними публікації в українських ЗМІ інтерв'ю з працівниками Служби безпеки України та доповідей про діяльність безпекових органів.

Також було б доцільно використовувати можливості медіа-сфери, інших громадських інституцій. Діяльність цих організацій повинна бути спрямована на формування позитивного ставлення соціуму до органів забезпечення державної безпеки, на публічний осуд антидержавної діяльності, на закликання до громадянської свідомості, залучення до співпраці з безпековими органами.

Для підвищення позитивного ставлення соціуму до СБУ необхідно запровадити щоквартальний круглий стіл на базі СБУ із залученням представників органів влади, українських засобів масової інформації, юристів-науковців для розроблення спільної позиції та стратегії діяльності для покращення відносин «суспільство – органи безпеки».

У даній статті нами висвітлені лише дея-

кі актуальні аспекти діяльності СБ України. До інших проблемних питань належать: створення нових дієвих механізмів контролю за діяльністю Служби безпеки України та інших безпекових органів, перегляд чисельності, системи, функцій та структури органів забезпечення державної безпеки тощо.

На СБУ покладені першочергові завдання, що створюють основу життєдіяльності самої держави. Це – забезпечення державного суверенітету, конституційного ладу, інформаційної та економічної безпеки, особистої безпеки громадян і т.д.

Але на сьогодні потребують перегляду самі засади функціонування СБУ та її органів з огляду на розвиток новітніх технологій, появу нових загроз, необхідна модернізація механізмів протидії Служби безпеки України викликам сучасності.

Література

1. Про основи національної безпеки України: закон України від 19 червня 2003 р. № 964-IV. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>;
2. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/249/2008>;
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про Концепцію реформування Служби безпеки України»: Указ Президента України від 20 березня 2008 року № 249 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>;
4. Стратегія національної безпеки України: рішення Ради національної безпеки і оборони України, затверджено Указом Президента України 26 червня 2015 р. № 287/2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>;
5. Белов О.Ф. Система стратегічного управління сектором безпеки України: стан, проблеми і перспективи розвитку [Текст] / О.Ф. Белов, О.В. Литвиненко // Стратегічні пріоритети. – К.: Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена актуальним питанням діяльності Служби безпеки України та її органів. Розглянуто основні проблеми функціонування органів державної безпеки. Запропоновано шляхи вдосконалення діяльності СБУ та вирішення нагальних проблем у її роботі.

SUMMARY

Article is devoted to current issues of Security Service of Ukraine and its bodies. The main problems of bodies of state security. The ways of improvement of the SBU and the solution of outstanding issues in its work.

України. – 2011. – № 1. – С.104;

6. Пилипчук В.Г., Будаков М.О., Гірич В.М. Система організації управління і правового забезпечення діяльності спецслужб (досвід країн Європейського Союзу та Північної Америки): аналіт. доп. [Текст] / В.Г. Пилипчук, М.О. Будаков, В.М. Гірич. – К.: НІСД, 2012. – 56 с.;

7. Ліпкан В.А. Національна безпека України: навчальний посібник. 2-ге вид. [Текст] / В.А. Ліпкан – К.: КНТ, 2009. – 576 с.

8. Пилипчук В.Г. Формування та розвиток правових засад діяльності органів державної безпеки України (1991-2003): Навч. посіб. [Текст] / В. Г. Пилипчук – К., 2005. – С. 6.

9. Новицький Г. В. Теоретико-правові основи забезпечення національної безпеки України [Текст]: монографія / Г. В. Новицький. – Київ, 2008. – 495 с.;

10. Мельник М.І. Хавронюк М.І. Правохоронна діяльність: закони і коментарі: Навчальний посібник. [Текст] / М.І. Мельник, М.І. Хавронюк – К.: «Атіка», 2000.-512с.